

NORTH KOREA'S NUCLEAR PROGRAM AND MAIN CHALLENGES TO PRC

O. Kukalets

Graduate student, International Relations
The National University of Ostroh Academy
2, Seminarska Str.,
Ostroh, 35800, Ukraine
oksanakukalets@ukr.net

The U.S. growing confrontation with North Korea is analyzed in the article and PRC's main strategic approaches toward its cooperation with DPRK are considered. PRC's core potential threats are determined in case of the military campaign start, facts of China's gradual withdrawal from the Kim Jong-un regime support and the development of the dialogue with the USA to deal with the nuclear program are presented.

Key words: People's Republic of China, Democratic People's Republic of Korea, nuclear program

ЯДЕРНА ПРОГРАМА ПІВНІЧНОЇ КОРЕЇ ТА ОСНОВНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ КНР

О. С. Кукалец

Прихід до влади п'ятого покоління китайських лідерів відбувався майже одночасно з початком правління Кім Чен Ина в КНДР та активним розвитком ядерної програми. За період 2013–2017 рр. Північна Корея провела 4 ядерних випробування, а також змінила підхід до реалізації зовнішньої політики: КНДР проголосила себе ядерною державою та заперечила можливість продовження переговорів щодо денуклеаризації [Zhang 2015, 243]. Девід Олбрайт, директор Інституту науки і міжнародної безпеки у Вашингтоні, підрахував, що на кінець 2016 р. Північна Корея володіла від 13 до 30 ядерних боєголовок, а згідно з прогнозами, до 2020 р. їхня кількість може зрости до 50. Крім того, у КНДР є біологічна та хімічна зброя масового знищення [Aum 2017, 3].

Разом із тим важливим фактором є обрання Дональда Трампа президентом США та його бачення ядерної програми КНДР як однієї з головних загроз безпеці США. Дії ж КНДР щодо випробування і запуску міжконтинентальних ракет у липні та 28 жовтня 2017 р., впливають на зростання напруженості на міжнародній арені [Aum 2017, 2]. Більше того, держсекретар США Рекс Тіллерсон заявив, що період “стратегічного терпіння”, який тривав під час президентства Барака Обами, завершився, що означає прагнення нової адміністрації вирішити проблему Північної Кореї в короткотерміновій перспективі, із можливістю розгортання повномасштабної воєнної кампанії, що безпосередньо стосуватиметься КНР [Scobell 2017, 3]. Звідси випливає, що сучасна

ситуація в регіоні уможлиблює розгортання повномасштабної воєнної кампанії для вирішення проблеми із розвитком ядерної програми КНДР та припинення агресивної зовнішньої політики країни.

Дослідження проблеми ядерної програми Північної Кореї та політики КНР у цій сфері здійснюють низка китайських, американських, та європейських дослідників. Так, Джанг Туошенг, Аояма Румі, М. Дучател та Ф. Шелл здійснили аналіз впливу економічного фактора, а також ролі США в китайсько-корейських відносинах. Трансформацію зовнішньополітичної стратегії КНР у відповідь на зміну ситуації в регіоні розглядала О. Скайлар-Мастро. Такі науковці, як Е. Скобел, Ф. Аум, Ш. Беїна, досліджували китайсько-американські відносини та їхній вплив на ситуацію на Корейському півострові, а також роль Японії та Південної Кореї в політиці КНР. Крім того, співробітники Стокгольмського інституту досліджень проблем миру М. Дучател та Ф. Шелл та Інституту миру США О. Скайлар-Мастро виділили основні виклики безпеці КНР у разі загострення ситуації на Корейському півострові. У згаданих дослідженнях наведена основна інформація щодо розвитку подій і політики КНР, однак відсутнє комплексне виділення головних факторів, які впливають на зовнішню політику КНР, та загрози в разі розгортання воєнного протистояння.

Мета статті – проаналізувати чинники, які на сучасному етапі впливають на формування регіональної зовнішньої політики КНР, а також потенційні виклики і загрози для країни в разі розгортання повномасштабної воєнної кампанії, що дасть змогу спрогнозувати можливу політику КНР щодо ядерної програми Північної Кореї.

Керівництво КНР наголошує на тому, що зростання присутності США в регіоні призводить лише до його мілітаризації. Наприклад, у квітні 2016 р. США та Японія провели повномасштабні навчання з використанням систем ПРО. 13 липня 2016 р. міністр оборони Південної Кореї повідомив про майбутнє розміщення у провінції Північний Кьонсан системи ПРО Terminal High Altitude Area Defense (THAAD). Крім того, США, Південна Корея та Японія провели спільні військові навчання, спрямовані на протидію загрози з боку Північної Кореї [Аоуама 2016, 154]. Основна загроза, яку бачить для себе Китай у цих подіях, – розміщення американських військових систем у регіоні. Незважаючи на те що радары системи THAAD охоплюють територію відстанню 600–800 км, за потреби її можна модифікувати до 2000 км [Аоуама, 155]. Більше того, під час зустрічі віце-президента США із Сі Цзіньпіном у червні 2016 р. Джо Байден повідомив про можливість перетворення Японії в ядерну державу [Аоуама 2016, 158]. Саме ці чинники стали визначальними під час модифікації тактики КНР щодо Північної Кореї, переходу до розгляду можливості воєнного втручання та уніфікації півострова.

Китайська політика щодо Північної Кореї досі продовжує будуватися на стратегічних принципах “ні війни, ні нестабільності, ні ядерній зброї” (不战, 不乱, 无核, bu zhan, bu luan, wu he). Згідно з основними трактуваннями, пріоритетним є підхід “ні війни”, інші два принципи можуть реалізовуватися чи не реалізовуватися відповідно до обставин. Протягом довгого часу саме економічна співпраця розглядалася як головний засіб уникнення протистояння та схилення сторін до переговорів, однак посилення економічного тиску на Північну Корею робить цей підхід малодієвим на сучасному етапі. При цьому, на відміну від США, які прагнуть швидких результатів, Китай сприймає процес

ядерного роззброєння Північної Кореї як довготривалий процес [Duchatel and Schell 2013, 44]. Одним з аргументів загострення проблеми на сучасному етапі є ігнорування США ситуації в Північній Кореї і звернення до неї лише тоді, коли проблеми стали очевидними [Duchatel and Schell 2013, 45]. Ці чинники впливають на зростання можливості силового розв'язання ядерної проблеми Корейського півострова.

Згідно з договором про дружбу, співпрацю і взаємодопомогу між КНР і Північною Кореєю 1961 р. Китай зобов'язаний надати військову допомогу КНДР у разі агресії третьої сторони. Разом із тим на сучасному етапі більшу вагу для КНР мають власні національні інтереси, які полягають у стабільності політичного устрою, безпеці та економічному розвитку, аніж союзницькі домовленості, які базуються на ідеологічних принципах. Саме тому можна припустити, що КНР навряд чи надасть військову підтримку КНДР [Beina and Jayshree 2014, 3].

Головною загрозою для КНР є наявність ядерної зброї в КНДР та можливість її використання. Китайські військові повідомили про наявність планів операцій із розміщення та маневрування китайської армії в глиб Північної Кореї для встановлення контролю над ядерною зброєю та відповідними матеріалами задля забезпечення попередження їхнього використання. У 2016 р. Китай заявив про створення спеціального підрозділу збройних сил, які діятимуть у разі ядерної загрози [Skylar Mastro 2017, 2–3]. Як США, так і КНР виявили спільний інтерес у боротьбі з нелегальною торгівлею ядерними технологіями і зброєю масового знищення, а також щодо попередження потрапляння ЗМЗ в руки терористів чи інших держав [Aum 2017, 3].

Актуальними питанням для КНР є наявність кордону з КНДР довжиною 1416 км. У зв'язку із загрозою переходу на територію КНР збройних формувань Північної Кореї, які відступатимуть, китайські війська можуть підійти на відстань 50 км від кордону між Північною Кореєю та КНР для їхнього стримування, а також недопущення нерегульованого потоку біженців [Skylar Mastro 2017, 2]. На сучасному етапі загальна кількість біженців із Північної Кореї в КНР становить від 50 до 300 тисяч осіб. Основними загрозами для безпеки Китаю під час розгортання воєнного конфлікту є формування постійних поселень біженців, які дестабілізуватимуть економічну ситуацію північно-східних провінцій. Наявні й інші потенційні виклики, як-от торгівля людьми та наркотиками [Duchatel and Schell 2013, 28].

По-третє, Народно-визвольна армія Китаю може ввійти на територію КНДР для контролю за перебігом конфлікту та врегулювання його наслідків. Головна причина таких дій є небажання КНР активної і виключної участі США у врегулюванні ситуації на Корейському півострові та процесі його уніфікації, що дасть змогу США посилити свої позиції в регіоні [Skylar Mastro 2017, 3]. Більше того, повномасштабне введення китайських військ на територію КНДР для стабілізації ситуації може призвести до виникнення непорозумінь із військами Південної Кореї та США, які також можуть проводити подібні операції. Саме тому попередні консультації для визначення повноважень, розподілу сфер впливу, наприклад щодо відведення військ до 38 паралелі, допоможуть уникнути розгортання повномасштабного конфлікту, який із регіонального може перетворитися на глобальний [Aum 2017, 4].

Фактом, що підтверджують можливість проведення воєнної кампанії, є риторика керівництва КНР та загальні настрої громадськості, які більше не

сприймають Північну Корею як важливого стратегічного партнера. По-друге, починаючи із 2015 р., КНР посилила і налагодила діалоги з Південною Кореєю та Японію щодо розвитку співпраці та спільної боротьби з викликами в регіоні. По-третє, у травні 2016 р. відбулася телеконференція між генералом Джозефом Данфордорм, головою Об'єднаного комітету начальників штабів США, та генералом Фан Фенхуей, начальником Генерального штабу НВАК, під час якої обговорювалася двостороння співпраця щодо забезпечення стабільності на Корейському півострові та зменшення ризиків у співпраці між збройними силами двох країн [Department of Defense 2017, 86]. Ситуація на Корейському півострові також обговорювалася під час офіційного візиту Дональда Трампа до Китаю, у ході якого сторони заявили, що не допустять існування Північної Кореї, у якої наявна ядерна зброя, що свідчить про можливість співпраці між країнами в боротьбі із спільними викликами [The White House. Office of the Press Secretary 2017].

Отже, вирішення проблеми ядерної програми Північної Кореї є нагальним завданням для усього світу у зв'язку з існуючою загрозою відкритого воєнного протистояння. Для КНР, як країни-партнера, сусіда КНДР, що намагається відігравати вагомий роль у регіональному масштабі, виважене вирішення проблеми є ключовим завданням. На відміну від стратегії Дональда Трампа, з використанням максимального тиску, КНР проводить більш стриману та виважену політику, що пов'язано з наявністю низки потенційних негативних наслідків у разі розгортання повномасштабного воєнного протистояння. Разом із тим КНР керується власними національними інтересами, серед яких пріоритетність мають стабільність у регіоні і непоширення впливу США. Виділені під час дослідження фактори, які впливають на формування зовнішньої політики КНР, можуть стати основою для подальшого аналізу та розуміння стратегії і тактики КНР стосовно Північної Кореї.

REFERENCES

Aoyama R. (2016), "China's North Korea Policy: The Dilemma between security and economic engagement", in The National Institute of Defense Studies (Ed.), *The Kim Jong Un Regime and the Future Security Environment Surrounding the Korea Peninsula*, The National Institute of Defense Studies, p. 143–160.

Aum F. (2017), *North Korea and the Need for a US-ROL-PRC Dialogue*. Unites States Institute of Peace.

Beina X and Jayshree B. (2014). *The China-North-Korea Relationship*. Council on Foreign Relations.

Department of Defense (2017). *Annual report to Congress. Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2017*. Office of the Secretary of Defense.

Duchatel M. and Schell P. (2013), *China's Policy on North Korea. Economic engagement and Nuclear Disarmament*, SIPRI Policy Paper No. 40.

Scobell A. (2017) *China and North Korea. Bolstering a Buffer or Hunkering Down in Northeast Asia?* RAND Corporation.

Skylar Mastro O. (2017) *China's Evolving North Korea Strategy*, United States Institute of Peace.

The White House. Office of the Press Secretary (2017). Press Briefing by Secretary of State Rex Tillerson, 11/9/2017, Beijing, China, available at: <https://www.>

whitehouse.gov/the-press-office/2017/11/09/press-briefing-secretary-state-rex-tillerson-1192017-beijing-china (accessed 25 November 2017).

Zhang T. (2015), “DPRK nuclear Issue and Chinese Policy”, in Shao Binhong (Ed), *China under Xi Jinping: its economic Challenges and Foreign Policy*, BRILL, p. 241–254.

ЯДЕРНА ПРОГРАМА ПІВНІЧНОЇ КОРЕЇ ТА ОСНОВНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ КНР

О. Є. Кукалець

У статті аналізується посилення конфронтації США з Північною Кореєю, розглядаються основні стратегічні підходи КНР до співпраці з КНДР. Визначаються основні потенційні загрози КНР у разі розгортання воєнної кампанії, наводяться факти поступового відходу Китаю від підтримки режиму Кім Чен Ина та налагодження діалогу зі США щодо вирішення ядерної проблеми.

Ключові слова: Китайська Народна Республіка, Корейська Народно-Демократична Республіка, ядерна програма

ЯДЕРНАЯ ПРОГРАММА СЕВЕРНОЙ КОРЕИ И ОСНОВНЫЕ ВЫЗОВЫ ДЛЯ КНР

О. Е. Кукалец

В статье анализируется усиление конфронтации США с Северной Кореей, рассматриваются основные стратегические подходы КНР к сотрудничеству с КНДР. Определяются основные потенциальные угрозы КНР в случае начала военной кампании, приводятся факты постепенного отхода Китая от поддержки режима Ким Чен Ына и налаживания диалога с США по решению ядерной проблемы.

Ключевые слова: Китайская Народная Республика, Корейская Народно-Демократическая Республика, ядерная программа

Стаття надійшла до редакції 22.08.2017